

ВЪВЕДЕНИЕ

Какво значи идиом?

Идиомите има във всеки език, а в английския те са хиляди. Идиомите често объркват, защото значението на цялата група от думи, взети заедно, има малко – а често и никаква връзка със значението на думите, разглеждани поотделно.

Например идиомът „да пусна котката от чувала“ означава да разкрия тайна. Днес фразата няма нищо общо с котка или с чувал, но преди стотици години такава връзка всъщност е имало.

За да разбираме един език, трябва да знаем значението на идиомите в него. Ако се опитвате да разгадате значението на един идиом буквално, дума по дума, ще се озадачите. Нужно е да узнаете скритото значение.

Откъде са се появили всички тези идиом?

Идиомите имат различни източници – от Библията до конните надбягвания, от древните басни до модерния жаргон. Понякога известни писатели и разказвачи като Омир, Езоп, Джефри Чосър или Уилям Шекспир създават идиомите, за да направят написаното по-цветисто. Писателите били популярни, затова и създадените от тях изрази добили популярност. Често обаче ние изобщо не знаем името на първия автор или разказвач, използвал определен израз.

Някои идиомите водят началото си от обичаите на коренните жители на Америка („bury the hatchet“), а други – от афроамериканската култура („chill out“). Някои стават популярни заради римата („snug as a bug in a rug“) или защото в тях има алитерация („spick and span“).

Някои идиоми са създадени от разговорната реч или жаргона (обикновен, игрив, нестандартен език). Някои са били добре известни пословици или поговорки, изказващи практически и основни истини. Други в началото са били народни умотворения, създадени в определени региони на страната и разпространявани на местни диалекти. Много идиоми идват от други страни, макар че повечето идиоми в тази книга са американизми. Има идиоми, водещи началото си от древните гърци и римляни отпреди хиляди години. Други идиоми са от по-ново време.

Езиковите експерти, които изучават идиоматичните изрази, невинаги стигат до съгласие относно произхода на всеки отделен идиом. В тази книга аз съм включил най-приемливите обяснения.

КАКВО Е КЛИШЕ?

Ако един израз започне да се употребява прекалено често, започваме да го наричаме клише. Много от изразите в тази книга са клишета. Някога тези фрази са били свежи и оригинални, но днес вече са сухи и изтъркани. Опитвайте се да избягвате клишета в онова, които пишете, освен ако не сте в състояние да им придадете нов нюанс с въображението си. Винаги обаче ще има клишета, които ще чувате и ще четете.

КАКВО СЪДЪРЖА ТАЗИ КНИГА?

Тази книга обяснява значението и произхода на повече от 600 идиома, които можете да срещнете всеки ден в писмения и говорим английски. Група учители ми помогнаха да избира идиомите, които най-често предизвикват объркване.

Английският е красив и богат език, но много от идиомите му са костеливи орехи. Този речник ще помогне американските идиоми, научени от него, да ви се сторят прости като фасул.

Марвин Търбан

А

А

Ace up Your Sleeve –

Крия някакъв коз

(Имам асо в ръкава си)

I don't know how Henry is going to get his mom to buy him a bike, but I'm sure he has an **ace up his sleeve**.

Не знам как Хенри ще накара майка си да му купи това колело, но съм сигурен, че **крие някакъв коз**.

ЗНАЧЕНИЕ: Изненадващо или тайно предимство, най-вече нещо, което крием, докато ни потрябва.

КОРЕНИ: През петнайсети век повечето дрехи нямали джобове и затова хората държали разни неща в ръкавите си. По-късно илюзионистите криели в ръкавите си различни предмети, дори малки животинки, и ги изваждали неочаквано, за да изненадат публиката. През осемнайсети век нечестни играчи на карти започнали тайно да слагат в ръкавите си печеливша карта, често асо, и я вадели, когато никой не ги гледал, за да спечелят играта.

Achilles' heel –

Ахилесова пета

I'm a student in math and science, but English is my **Achilles' heel**.

Аз съм отличен ученик по математика и научните дисциплини, но английският е моята **ахилесова пета**.

ЗНАЧЕНИЕ: Единствената слабост, грешка, пукнатина или уязвимо място за някой иначе силен човек.

КОРЕНИ: В „Илиада“ – известната история за Троянската война на гръцкия поет Омир – Ахил е велик герой и воин. Той обаче имал слабо място – едната му пета. Когато бил бебе, майка му искала да е сигурна, че синът ѝ никога няма да може да бъде наранен, затова потопила малкия Ахил надолу с главата във вълшебната река Стикс. Той станал неуязвим там, където кожата му се докоснала до водата. Но понеже майка му го държала за единия крак, петата на този крак не се намокрила. Години по-късно

Ахил бил убит в Троянската война от враг, който го прострелял в петата със стрела, напоена с отрова.

Add Fuel to the Fire –

Наливам масло в огъня

(Добавям гориво в огъня)

I was already angry with you, and when you forgot to pick me up, that really **added fuel to the fire**.

Вече ти бях ядосан, но с това, че забрави да ме вземеш, настипна **наля масло в огъня**.

ЗНАЧЕНИЕ: Да направиш една ситуация от лоша още по-лоша; да кажеш или направиш нещо, което да причини допълнителни беди и да разсърди някого още повече.

КОРЕНИ: Преди хиляди години този израз бил използван от известния римски историк Тит Ливий. Ако залеете с вода огъня, той изгасва. Но ако му добавите гориво (например въглища или дърва), става по-топло и по-светло. Ако огън се възприема като някаква беда, всичко, което може да направи тази беда по-страшна, е „маслото“. Подобен израз е и „fan the flames“ – „да раздухвам огъня“.

Air Your Dirty Laundry in

Public – Да излагам кирливите си ризи на показ

(Да проветрявам мръсните си дрехи пред хората)

My upstairs neighbors fight a lot and **air their dirty laundry in public**.

Съседите ми от горния етаж постоянно се карат и излагат кирливите си ризи на показ.

ЗНАЧЕНИЕ: Да говориш за личните си проблеми и неразбирателства пред други хора, обикновено докато се караш с някого.

КОРЕНИ: Представете си следното: вместо да прострете току-що извадените от пералнята дрехи, вие простирате мръсните си дрехи, така че всички да ги гледат. Няма ли да ви стане неудобно? Представете си, че „кирливи ризи“ означава тайни лични въпроси, а излагането на показ означава да ги обсъждате така, че всеки да ви чува. Някои хора използват „air your dirty linen in public“.

Albatross around Your

Neck – Камък на шията (Албатрос около шията)

Everywhere I go, my mother makes me take my little bratty sister. She's an **albatross around my neck**.

Където и да уга, майка ми ме кара да воя с мен проклетата ми малка сестра. **Тя ми е като камък на шията.**

ЗНАЧЕНИЕ: Много тежък товар, от който не можеш да се отървеш, или нещо, което ти напомня, че си направил нещо лошо.

КОРЕНИ: През 1798 г. английският поет Самюъл Тейлър Коуридж написал най-известното си стихотворение – „Поема за древния мореплавател“. В него се разказва за моряк, застрелял голяма морска птица – албатрос. По това време моряците вярвали, че това носи лош късмет. В поемата на кораб се случват много нещастия и екипажът обвинява за тях младия моряк. Моряците окачват мъртвата птица на врата му.

All Ears – Целият съм слух (Само уши)

You said you had something important to tell me. I'm **all ears!**

Каза, че имаш да ми казваш нещо важно. **Целият съм слух.**

ЗНАЧЕНИЕ: Нетърпелив да чуе нещо; слушащ внимателно; любопитен.

КОРЕНИ: Ушите са органът, с който хората чуват. Така че

ако кажем образно „целият съм слух“, това означава, че в момента внимателно слушаме какво се говори. Ще рече, че в момента за вас никоя друга част от тялото ви няма значение. Този идиом е на около три века.

All Thumbs – С две леви ръце (Само палци)

Marco can't build the model of the atom for the science project. He's **all thumbs**.

Марко не може да построи модела на атома за проекта по наука. Той е **с две леви ръце.**

ЗНАЧЕНИЕ: Неловък и несръчен.

КОРЕНИ: Човешките същества и маймуните имат палци; повечето животни нямат. Палецът помага на другите пръсти при хващането, завъртането на хванатото и извършването на други двигателни функции. Но какво щеше да се получи, ако всичките ни пръсти бяха палци? Трудно щяхме да вдигаме малки предмети, да пишем на клавиатура, да се занимаваме с приложно изкуство и т.н. Затова този израз означава някой да е несръчен в правенето на нещо с ръце.

A

**Ants in Your Pants – Има
въгारेц в задника** (Мравки в
гащите)

You never sit still. You must have
ants in your pants.

Никога не седиш на едно място.
Сигурно **имаш въгारेц в задника.**

ЗНАЧЕНИЕ: Особено неспо-
койство; свръхактивност.

КОРЕНИ: Лесно можем да се
досетим откъде е произлязъл
този израз. Как бихте се чувст-
вали, ако наистина имахте
мравки в гащите? Трудно бих-
те стояли на едно място. Ще
се извивате, за да изтръскате
мравките от себе си.

**Apple of Your Eye – Зеница-
та на окото ми** (Ябълката на
окото ми)

Kareem is the **apple of my eye.**

Кариъм е **зеницата на окото ми.**

ЗНАЧЕНИЕ: Човек или вещь,
много любими, ценени или
обожавани.

КОРЕНИ: Този израз е използ-
ван в Библията. Хората от древ-
ността смятали, че зеницата
на окото е плътна и оформена
като ябълка. Зеницата (ябълка-
та) е безценна, защото без нея
не можеш да виждаш.

**As the Crow Flies – По пра-
ва/въздушна линия** (Както
лети враната)

Jennifer lives only a few blocks
from school **as the crow flies.**

Дженифър живее само на две пре-
сечки от училище **по права линия.**

ЗНАЧЕНИЕ: По най-краткия
маршрут; измерено по правата
линия между две точки.

КОРЕНИ: Повечето птици,
включително и враните, ле-
тят по права, непрекъсната
линия. Те не летят на зигзаг и
не заобикалят. Поради това те
се движат по възможно най-
прекия маршрут. Хората не
могат винаги да се движат по
правата линия, по която лети
гарванът. Те трябва да вървят
пеша, да шофират или да се
возят по криволичещи пъти-
ща. Да се измерват разстояния
„по въздушна линия“ често е
нереалистично, защото пет
мили между две точки може да
се окажат десет заради завой,
хълмове и други препятствия.

**Asleep at the Switch – Да се
размотаваш** (Да заспиш до
превключвателя)

Shelly lost her job because she was
asleep at the switch.

Шели беше уволнена, защото **се размотаваше**.

ЗНАЧЕНИЕ: Да не си гледаш работата или да не успееш да реагираш бързо в даден случай; да не си нащрек.

КОРЕНИ: Този израз идва от ранните дни на железницата (средата на осемнайсети век). Едно от най-важните задължения на железничарите било да преместят влака от едни релси на други в точно определен момент. Ако железничарят заспял на пост, влакът можел да дерайлира или да се блъсне. Днес значението се е разширило до всеки, който не внимава, проваля се и не свършва нещо навреме.

At the Drop of a Hat – На мига; тутакси (Щом хвърлят шапката)

Olivia would have gone to the football game at the drop of a hat.

Оливия щеше да иде на футболния мач **на мига**.

ЗНАЧЕНИЕ: Веднага; отведнъж; без да се баби; готов във всеки момент.

КОРЕНИ: Има много начини да се даде старт на едно състезание или друго спортно меро-

прияние: изстрел с пистолет, размахване на флагче, виковете „Готови! На старта! Старт!“ и т.н. Едно време хвърлена на земята шапка давала сигнала за старт и състезанието започвало. Днес ако някой прави нещо (свързано не само с атлетиката) с желание и на секундата, ние казваме, че е направено „на мига“ („щом хвърлят шапката“).

At the End of Your Rope – Като спънат кон (В края на опънатото въже)

I have tried everything, but nothing worked. I am **at the end of my rope**.

Опитам всичко, но нищо не про работи. **Като спънат кон** съм.

ЗНАЧЕНИЕ: На предела на възможностите, издръжливостта или търпението, когато правим нещо.

КОРЕНИ: Представете си, че използвате въже, за да се катерите по скала или дърво. Но въжетото ви не е достатъчно дълго и няма какво да направите. Сега просто помислете за този израз в ситуация, в която целите да постигнете нещо, без всъщност да има въже. Вече нямате сила, енергия или идеи какво повече да направите. Още един

вариант за произхода на идиома е, че някои животни във фермите били връзвани с въже за нещо, което ги ограничава да се хранят само в определен периметър, но не и извън него.

Ax to Grind –

Има задни мисли

(Има брадва за острене)

Crystal always flatters me, but I think she has an **ax to grind**.

Кристъл винаги ме ласкае, но мисля, че има **загну мисли**.

ЗНАЧЕНИЕ: Да придобиеш нещо за себе си поради егоистична причина; да ласкаеш или да мамиш някого, за да ти направи услуга.

КОРЕНИ: В началото на осемнайсети век един мъж написал във вестник история за това

как, когато бил момче, някакъв човек чрез ласкателства го измамил да наостри брадвата му. Момчето въртяло тежкото точило, докато мъжът притискал брадвата си в него, защото по-преди бил казал на момчето, че то е прекрасен точилар на брадви, умен и силен. Мъжът не платил на момчето и дори не му благодарил. Вместо това му се скарал, че си губи времето и закъснява за училище. След това хората започнали да използват израза „има брадва за острене“, когато смятали, че някой ласкае другия, за да го измами и той да му свърши някаква работа. Понякога хората казват, че „нямат брадва за острене“, за да покажат, че са честни и не се опитват да ви измамят да им свършите някаква работа.